

ความสัมพันธ์ของคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันในวิชาชีพครู

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1^{*}

THE RELATIONSHIP BETWEEN QUALITY OF WORK LIFE AND
TEACHER PROFESSIONAL COMMITMENT OF PHICHIT PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

วรากร อุดธรรมใจ, Warakorn Udthamajai

สธิพร เชาวนชัย, Sathiraporn Chaowachai

สายฝน วิบุลรังสรรค์, Saifon Vibulrangson

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Faculty of Education Naresuan University

E-mail : warakorn.ed58@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 2) ศึกษาความผูกพันในวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันในวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 291 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพชีวิตในการทำงานของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลและสังคม 2) ความผูกพันในวิชาชีพครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความผูกพันอันเนื่องมาจากความรู้สึก และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันในวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง ($r=.665^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* Received 27 June 2024; Revised 29 June 2024; Accepted 30 June 2024

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิตในการทำงาน, ความผูกพันในวิชาชีพครู

Abstract

The objectives of this research are to 1) study the quality of work life of Phichit Primary Educational Service Area Office 1, 2) study the teacher commitment of Phichit Primary Educational Service Area Office 1, and 3) investigate the relationship between the quality of work life and the teacher commitment of Phichit Primary Educational Service Area Office 1. The sample group consisted of teachers under the jurisdiction of Phichit Primary Educational Service Area Office 1, 2023 academic year, totaling 288 people. in the academic year 2566. The research tools consist of a questionnaire with a 5-point Likert scale. Data analysis involves calculating the mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. The results of the study found that 1) Overall, the quality of work life are at a high level. When considering each aspects, it was found that aspect with the highest mean score was interpersonal relationship 2) The teachers' commitment profession in overall has a high level. In emotional commitment has the highest level. 3) The relationship between quality of work life and the teachers' commitment in Pitchit Primary Educational Service Area Office 1, at a statistically significant level of .01 ($r=.665^{**}$).

Keywords : The Quality of Work Life, The Teachers Professional Commitment

บทนำ

ประเทศไทยมีการเผชิญกับข้อจำกัดหลากหลายประการ ดังนั้นการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศท่ามกลางกระแสแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งจากภายในให้สามารถเติบโตต่อไปได้อย่างมั่นคง การกำหนดทิศทางให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง” ตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ ได้อาศัยหลักการและแนวคิดซึ่งมีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ โดยกำหนดทิศทางการพัฒนาที่อยู่ บนพื้นฐานของแนวคิด “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” มุ่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนทุกกลุ่ม (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13, 2565) ซึ่งทางด้านการศึกษาก็เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์

การศึกษาเป็นรากฐานของชีวิต ที่คนทุกคนพึงได้รับเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กล่าวถึงวิสัยทัศน์ไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) นอกจากนี้การศึกษาจึงเป็นส่วนที่ช่วยให้คนทุกคนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ และเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สามารถช่วยเหลือสังคมให้เป็นสังคมที่น่าอยู่และปลอดภัย

คนถือเป็นทรัพยากรการบริหารที่สำคัญที่สุดในองค์กร ซึ่งในสถานศึกษาบุคลากรที่สำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพได้นั้นคือ “ครู” ครูจึงเป็นหัวใจหลักในการผลักดันการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จผ่านการจัดการ วางแผน และขับเคลื่อนการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ครูยังเป็นผู้ทำหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร และมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งครูต้องมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี จึงจะสามารถทำหน้าที่ในการทำงาน ขับเคลื่อนการศึกษา และพัฒนานักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ (UNESCO, 1978 อ้างถึงใน อุบลวรรณ สงกรานตานนท์, 2555, น. 13-14) ได้กล่าวว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน เป็นความรู้สึกของการอยู่อย่างพึงพอใจ มีความสุขความพึงพอใจต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ของชีวิตที่มีส่วนสำคัญต่อบุคคลนั้น ๆ โดยชี้ให้เห็นว่า มีปัจจัยหลายประการ ที่มีความสำคัญกับคุณภาพชีวิตได้แก่ อาหาร สุขภาพอนามัย โภชนาการ การศึกษา สิ่งแวดล้อม ทรัพยากร ที่อยู่อาศัยและรายได้ นอกจากนี้เมื่อมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีก็จะส่งผลต่อความรัก ความศรัทธา เกิดความผูกพันที่ดีต่อวิชาชีพ

ความผูกพันในวิชาชีพ เป็นพฤติกรรมในการพัฒนาของบุคคลสู่เป้าหมายของอาชีพ ความผูกพันในอาชีพเป็นเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ที่เป็นตัวแทนในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างงานที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงหรือความเป็นวิชาชีพกับการ จัดการสิ่งที่ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมายของอาชีพหรือวิชาชีพของบุคคลนั้น (Aryee & Tan, 1992, p. 290) เกิดจากทัศนคติของบุคคล ในการให้ความสำคัญยอมรับในความเป็นวิชาชีพ ตลอดจนเป็นความภาคภูมิใจ ตั้งใจทำงานในบทบาทที่ตนเลือก ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในวิชาชีพและรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพ นอกจากนี้ ยังเป็นการวางแผนการทำงานอย่างต่อเนื่อง ยอมรับจุดมุ่งหมายของคุณค่าวิชาชีพ มีความเต็มใจที่จะทำหน้าที่เพื่อวิชาชีพ และปรารถนาจะรักษาความเป็นสมาชิกในวิชาชีพนั้นไว้จากความหมายดังกล่าว เกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ (2551, น. 7)

จากการศึกษาผลการวิจัยของ ทศพร ทานะมัย และศรากุล สุโคตรพรหมมี (2563, น. 152) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของครูโรงเรียนรัฐบาล ในจังหวัดชลบุรี พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรของครูโรงเรียนรัฐบาล ในจังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก แสดงให้เห็นว่าเมื่อครูมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่สูงส่งผลทำให้ครูมีความผูกพันต่อองค์กรสูงไปด้วย นอกจากนี้ยังได้ศึกษา งานวิจัยของ สุรัศม์ รัมมณีย์ และสุวัฒน์ เงินฉ่ำ (2557, น. 112) ได้ทำวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การสร้าง ความผูกพันต่อวิชาชีพครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพและปัญหาของความผูกพันต่อวิชาชีพครู ในเรื่องการบริหารจัดการโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการบริหารจัดการโรงเรียนต่ำ ไม่ให้ความสำคัญกับตัวครู ขาดการส่งเสริมพัฒนา การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู และไม่สร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงาน นอกจากนี้ ในด้านความผูกพันกับวิชาชีพครูค่อนข้างต่ำ เนื่องจากปัจจัยภายนอก เช่น ค่าตอบแทนต่ำ ครูเกิดความเบื่อหน่ายเพราะขาดความอิสระในการปฏิบัติงาน ขาดสวัสดิการที่ดีสำหรับครู อีกทั้งยังขาดแคลนอัตราค่าจ้างครู ครูสอนไม่ตรงกับความถนัดวิชาเอกที่จบ นอกจากนี้ครูเองไม่ได้รับการส่งเสริมให้มีบทบาทจึงมีแนวโน้มที่จะออกจากวิชาชีพครู ส่วนด้านปัจจัยภายใน ขาดแรงจูงใจทำให้รู้สึกว่าการสอนไร้ความหมาย เกิดความท้อแท้ ครูเกิดความรู้สึกไม่ผูกพันกับอาชีพครู ทำให้รู้สึกว่าอาชีพครูไม่มีความเหมาะสมกับตนเอง ในด้านกฎหมายเกี่ยวกับวิชาชีพครู ไม่ชัดเจนนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับวิชาชีพครูขาดความชัดเจนเพียงแต่เขียนไว้ไม่นำไปปฏิบัติ นอกจากนี้โครงสร้างและบทบาทขององค์กรวิชาชีพเน้นผลประโยชน์ขององค์กรมากเกินไปไม่มุ่งไปสู่การพัฒนาวิชาชีพครู

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยได้ศึกษาแผนพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1 พบว่า ในการดำเนินงานที่ผ่านมา การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันในวิชาชีพครู ยังไม่ได้รับการส่งเสริมเท่าที่ควรส่งผลทำให้คุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันในวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ได้รับผลกระทบตามมา ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ของคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันในวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาวิชาชีพครูและพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
2. เพื่อศึกษาความผูกพันในวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันในวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,162 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 291 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (sample size) ใช้ตารางเทียบหาขนาดของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน สถิรพร เขาวนชัย, 2561) และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนประชากรแต่ละกลุ่มอำเภอในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

กลุ่มอำเภอ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
อำเภอเมืองพิจิตร	362	91
อำเภอสามงาม	165	41
อำเภอโพธิ์ประทับช้าง	259	65
อำเภอวังทรายพูน	112	28
อำเภอสากเหล็ก	121	30
อำเภอลำดวน	143	36
รวม	1162	291

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ข้อคำถาม จำนวน 31 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับความผูกพันในวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ข้อคำถาม จำนวน 21 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ รวมทั้งหมด 51 ข้อ โดยนำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นขอคำแนะนำ และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุง แก้ไขแล้ว ไปทดลองเก็บข้อมูล (Try-Out) จำนวน 30 ชุด แล้วจึงนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach) เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.945 และเมื่อพิจารณาความผูกพันในวิชาชีพครู ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.947

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามระหว่างข้อคำถามกับตัวแปร (Index of Item Objective Congruence : IOC) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach (1990)

2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูและความผูกพันในวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) กำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึงมีพฤติกรรมที่ครูแสดงออก อยู่ในระดับ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึงมีพฤติกรรมที่ครูแสดงออก อยู่ในระดับ มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึงมีพฤติกรรมที่ครูแสดงออก อยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึงมีพฤติกรรมที่ครูแสดงออก อยู่ในระดับ น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึงมีพฤติกรรมที่ครูแสดงออก อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิจัยในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) โดยมีเกณฑ์แปลผลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยใช้เกณฑ์การแปลผลดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.90 ขึ้นไป	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.70 – 0.89	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.31 – 0.69	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.01 – 0.30	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.00	หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ในภาพรวม

ข้อ	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 288		ระดับ	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรม	3.78	0.73	มาก	6
2	ด้านการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัย	4.08	0.51	มาก	4
3	ด้านการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงาน	4.09	0.51	มาก	3
4	ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ	4.31	0.53	มาก	2
5	ด้านการมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลและสังคม	4.34	0.50	มาก	1
6	ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวและการทำงาน	4.07	0.57	มาก	5
รวม		4.11	0.40	มาก	

ตาราง 1 ผลการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.11) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลและสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.34) รองลงมา คือ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.31) ด้านการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.09) ด้านการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.08) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวและการทำงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.07) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.78) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความผูกพันในวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความผูกพันในวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ในภาพรวม

ข้อ	การบริหารงานวิจัยในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	n = 288		ระดับ	อันดับ ที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการเผชิญหน้าและแก้ไขปัญหา	4.27	0.50	มาก	4
2	ด้านการวางแผนต่อวิชาชีพ	4.28	0.54	มาก	3
3	ด้านความผูกพันด้านความรู้สึ	4.47	0.49	มาก	1
4	ด้านการทุ่มเทอุทิศตนต่อวิชาชีพ	4.38	0.48	มาก	2
รวม		4.35	0.43	มาก	

ตาราง 2 ระดับความผูกพันในวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความผูกพันด้านความรู้สึ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) รองลงมา คือ ด้านการทุ่มเทอุทิศตนต่อวิชาชีพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) ด้านการวางแผน ต่อวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเผชิญหน้าและ แก้ไขปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู กับความผูกพันในวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูกับความผูกพันในวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยรวมและรายคู่

คุณภาพชีวิตในการทำงานของครู (X)	ความผูกพันในวิชาชีพครู (Y)				
	ด้านการเผชิญหน้าและแก้ไขปัญหา (Y ₁)	ด้านการวางแผนต่อวิชาชีพ (Y ₂)	ด้านความผูกพันด้านความรู้สึกรัก (Y ₃)	ด้านการทุ่มเทอุทิศตนต่อวิชาชีพ (Y ₄)	ความผูกพันในวิชาชีพครู (Y _{รวม})
ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรม (X ₁)	.277**	.268**	.231**	.216**	.293**
ด้านการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัย (X ₂)	.312**	.443**	.350**	.432**	.453**
ด้านการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงาน (X ₃)	.453**	.557**	.419**	.500**	.569**
ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ (X ₄)	.428**	.562**	.563**	.545**	.617**
ด้านการมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลและสังคม (X ₅)	.481**	.481**	.434**	.460**	.546**
ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวและการทำงาน (X ₆)	.513**	.445**	.347**	.368**	.494**
คุณภาพชีวิตในการทำงานของครู (X _{รวม})	.556**	.616**	.524**	.560**	.665**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู (X) กับความผูกพันในวิชาชีพครู (Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานของครูกับความผูกพันในวิชาชีพครู โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 อยู่ในระดับความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = .665^{**}$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. คุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มีกระบวนการการทำงานทำให้ครูในสังกัดเกิดความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพนอกจากยังเกิดความรู้สึพึงพอใจในการปฏิบัติงาน มีความสุขในการทำงาน ทำให้งานออกมาบรรลุเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับแนวคิดของ พิมลพรรณ แซ่เหลียว (2558, น. 15) ที่ได้กล่าวไว้ว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานมีส่วนสัมพันธ์กับการทำงานของบุคลากร ทำให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตเกิดประสิทธิภาพในการทำงานได้ผลผลิตที่ดีขึ้น อีกทั้งยังส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน สอดคล้องกับ ยุภา อรุณสวัสดิ์ (2559, น. 64) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานของครูโดยภาพรวม และรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรองกาญจน์ เอกพิพัฒน์วงศ์ (2560, น. 41) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสตูล พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสตูล ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ไม่พึงพอใจในรายได้ และผลประโยชน์ ในด้านการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์จากหน่วยงานราชการ อีกทั้งครูไม่พึงพอใจในผลการพิจารณาขึ้นเงินเดือนว่ามีความเหมาะสมและยุติธรรม และเพียงพอต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี วงษ์จันทร์, เกริกไกร แก้วล้วน และนเรศ ชันธะรี (2562, น. 440)

ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งในด้านผลตอบแทนและเป็นธรรมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ดนุสรณ์ คัมสุข (2564, น. 68) ได้ทำวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลบางกรวย (วัดศรีประวดี) พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เงินเดือนหรือค่าตอบแทนที่ได้รับเหมาะสมต่อการดำรงชีวิต และเงินเดือนหรือค่าตอบแทนที่ได้รับเหมาะสมกับปริมาณงานที่ได้รับมอบหมายและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับแนวคิด สกิตพร เชาวันชัย (2564, น. 158) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดพิษณุโลก ไว้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่กับการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดพิษณุโลก ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุด ได้แก่ ด้านสวัสดิการพิเศษ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการทำงานของครูเป็นการทำงานที่ไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ พิเศษ ครูจึงมีความพึงพอใจในค่าตอบแทนที่ตนเองได้รับอยู่แล้วนอกจากนี้โรงเรียนเอกชนบางโรงเรียนที่มีขนาดเล็กก็มีงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ จึงทำให้ความสามารถในการจัดสวัสดิการพิเศษน้อยเมื่อเทียบกับโรงเรียนเอกชนที่มีขนาดใหญ่

2. ความผูกพันในวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1 ความผูกพันในวิชาชีพครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1 มีความรู้สึกผูกพันต่อวิชาชีพครู มีความพึงพอใจ รัก และศรัทธาในวิชาชีพครู อุทิศตนและปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อวิชาชีพครู สอดคล้องกับแนวคิด พรวิไล สุขมาก (2560, น. 33) ที่กล่าวไว้ว่า ความผูกพันในวิชาชีพ คือ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความทุ่มเท ตั้งใจ มีความรู้สึกพึงพอใจ รัก และศรัทธาในวิชาชีพเต็มใจอุทิศกำลังกายกำลังใจเพื่อปฏิบัติภารกิจของวิชาชีพอย่างเต็มกำลังความสามารถ สอดคล้องกับ ชีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน (2561, น. 211) ได้ทำวิจัยเรื่อง ทูทางจิตวิทยาเชิงบวก ความผาสุกทางจิตใจ และความยึดมั่นผูกพันในวิชาชีพของข้าราชการครู สังกัดโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความยึดมั่นผูกพันในวิชาชีพครูโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเผชิญหน้าและแก้ไขปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1 ยังขาดความสามารถในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาเฉพาะ

จากการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น อีกทั้งในด้านการใช้พลังงานในการทำงาน ความอดทนที่จะมุ่งมั่นแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่พบยังมีไม่มากพอ สอดคล้องกับแนวคิด สมหญิง ลมูลพัทธ์ (2558, น. 10) กล่าวว่า พลังการทำงาน คือ การแสดงออกถึงความตั้งใจ ทุ่มเทพลังในระดับสูง มีความเต็มใจที่จะใช้ความพยายามแม้เผชิญหน้ากับความยากลำบากที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติตนในวิชาชีพ สอดคล้องกับ มิ่งกมล ภิบาลวงษ์ (2561, น. 25) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความตั้งใจลาออกของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ความยึดมั่นผูกพันในวิชาชีพโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.58 อยู่ในระดับมากและความยึดมั่นผูกพันด้านบรรทัดฐาน พุดถึงเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.55 อยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ของคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันในวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานของครูมีความสัมพันธ์กับความผูกพันในวิชาชีพครู โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูมีความเกี่ยวข้อง และสัมพันธ์กันกับความผูกพันในวิชาชีพครู ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 นั้นมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี ได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรม สภาพแวดล้อมในการทำงานมีความปลอดภัย สามารถที่จะพัฒนาความสามารถตนเองได้อยู่เสมอ มีการจัดสรรเวลาให้เกิดความสมดุลระหว่างการทำงานและการใช้ชีวิตส่วนตัว นอกจากนี้ยังมีความมั่นคงและเกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพ ส่งผลทำให้ ครูมีการวางแผนในวิชาชีพ มีความอดทน ทุ่มเทกำลังกายกำลังในการปฏิบัติหน้า พร้อมทั้งจะเผชิญหน้ากับอุปสรรคและปัญหาที่จะเกิดขึ้น สอดคล้องกับ ทศพร ทานะมัย และศรากุล สุโคตรพรหมมี (2563, น. 152) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของครูโรงเรียนรัฐบาล ในจังหวัดชลบุรีพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรของครูโรงเรียนรัฐบาล ในจังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก

เมื่อพิจารณารายคู่ พบว่า คู่ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดได้แก่ ด้านค่าตอบแทนที่ยุติธรรมกับความทุ่มเทอุทิศตนต่อวิชาชีพ อยู่ในระดับความสัมพันธ์กันระดับต่ำ ทั้งนี้เนื่องมาจากครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มีความทุ่มเทในการทำงาน อุทิศตนในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างสูง แต่ไม่สอดคล้องกับค่าตอบแทนที่ได้รับ เนื่องจากการได้รับค่าตอบแทนที่ยังไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน อีกทั้งในเรื่องการพิจารณาเงินเดือนไม่เป็นไปตามความหวังและความทุ่มเทในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ รัชมงคล คำชู (2556, น. 58) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึก และอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา พบว่า โดยภาพรวม

พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรมีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ρ) เท่ากับ 0.61 และเมื่อพิจารณารายคู่พบว่า ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม กับด้านการใช้ความสามารถเพื่อองค์กร มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ρ) เท่ากับ 0.19

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานของครู ในด้านการได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ควรให้ความสำคัญกับการได้รับค่าตอบแทนจากการปฏิบัติงานของครู เช่น การจัดสวัสดิการ หรือการพิจารณาเงินเดือน โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนให้เกิดความเหมาะสมและยุติธรรม เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ความผูกพันในวิชาชีพครู ในด้านการเผชิญหน้าและแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณที่ชัดเจน โดยส่งเสริมให้ครูมีการวางแผนดำเนินงานในแต่ละโครงการ เพื่อให้ครูสามารถดำเนินงานออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษควรจัดตั้งทีมงานในการประเมินโครงการในแต่ละปีอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นแนวทางในพัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ของคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันในวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด ในด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพกับความผูกพันในวิชาชีพครู ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ควรส่งเสริมสนับสนุนถึงความก้าวหน้าในวิชาชีพ รวมถึงปลูกฝังความรักและศรัทธาต่อวิชาชีพครู ให้ครูในสังกัด มีความภาคภูมิใจในการประกอบวิชาชีพครู โดยการจัดอบรม การให้ความรู้ หรือการส่งเสริมการแสดงศักยภาพของครูผ่านการแข่งขันทักษะวิชาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ครูได้พัฒนาความสามารถและภาคภูมิใจในวิชาชีพครู

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันในวิชาชีพครู

2.2 ควรศึกษาวิจัย และพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู

เอกสารอ้างอิง

- กรองกาญจน์ เอกพิพัฒน์วงศ์. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสตูล (รายงานการวิจัย). สงขลา : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- เกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ. (2551). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความผูกพันต่อโรงเรียนและความผูกพันต่อวิชาชีพครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์.
- دنุสรณ์ คุ่มสุข. (2564). คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลบางกรวย (วัดศรีประวดี) (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทศพร ทานะมัย. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อ องค์การของครูโรงเรียนรัฐบาล ในจังหวัดชลบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี. (10)2, 152-160.
- ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน. (2561). ทูทางจิตวิทยาเชิงบวก ความผาสุกทางจิตใจและความยึดมั่น ผูกพันในวิชาชีพของข้าราชการครู สังกัดโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสาร สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 44(2), 211-248.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พรวิไล สุขมาก. (2556). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจความยึดมั่นผูกพันในวิชาชีพครู ของนักศึกษาครูช่างอุตสาหกรรม ในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มเทคโนโลยีพระจอมเกล้า. วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (11)1, 33-47.
- พิมลพรรณ แซ่เหลียว. (2558). คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การ ของบุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต), นครปฐม : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- มิ่งมกล ภิบาลวงศ์. (2561). ความตั้งใจลาออกของพยาบาลวิชาชีพในโรงเรียนพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วารสารกองการพยาบาล. 45(2), 25-44.

- ยุภา อรุณสวัสดิ์. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในโรงเรียนสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 (งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัชมงคล คำชู. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์การของเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกและอบรมและเยาวชนบ้านกรุณา (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สธิพร เขาวนชัย. (2561). การวิจัยทางการบริหารการศึกษา เอกสารประกอบการสอนวิชา 354517 การวิจัยทางการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สธิพร เขาวนชัย. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดพิษณุโลก. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. 15(1), 158-168.
- สมหญิง ลมูลพัคตร์. (2558). ปัจจัยเชิงเหตุพหุระดับและผลของความยึดมั่นผูกพันในวิชาชีพการพยาบาลที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงาน และความตั้งใจออกจากวิชาชีพของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรศรี รัมมณีย์. (2557). ยุทธศาสตร์การสร้างความผูกพันต่อวิชาชีพครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย. 4(1), 112-124.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ : פרקหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อุบลวรรณ สงกรานตานนท์. (2555). คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานวิทยาลัณนาชาติมหาวิทยาลัยมหิดล (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อัญชลี วงษ์จันทร์. (2562). การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วารสารการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 5, 440-449.
- Aryee, S. & Tan, K. (1992). Antecedents and outcomes of career commitment. *Journal of Vocational Behavior*, 40, 291-305.

